

مذهب از فرهنگ جداشدنی نیست

گفت‌وگو با فرهاد توحیدی
فیلمنامه‌نویس «بدون قرار قبلی»

سید آریا قریشی

«بدون قرار قبلی» یک فیلم آرام و باطمینان‌بخش است. قرار نیست با فیلمی شعاری روبه‌رو باشیم که پیام‌هایش را به مخاطب حقه می‌کند. در عوض، «بدون قرار قبلی» به آرامی پیش می‌رود تا پیامش در تماشاگر ته‌نشین شود. این مسیر، بی‌شبهات به رویکرد خود فرهاد توحیدی نیست. توحیدی هم آرام و کنترل‌شده صحبت کرده و در مورد هر موضوع به اندازه کافی توضیح می‌دهد تا بتوان مسیر حرکت فکری‌اش را در طول نگارش فیلمنامه «بدون قرار قبلی» درک کرد. از این جنبه، شاید حال و هوای این گفت‌وگو چندان بی‌شبهات به خود فیلم نباشد!

در فیلمنامه «بدون قرار قبلی» یک جور تلاش برای تأثیرگذاری دوگانه احساس کردم. از یک طرف به هر حال

قرار است حسی از تأییراتی فراتر از روابط مادی و علمی متعارف به ما دست دهد. از سوی دیگر انتقال این حس قرار نیست روابط علی‌دراماتیک را زیر سؤال ببرد. شاید بتوان این روند را بر خلاف برخی از نمونه‌های دیگری دانست که در مورد امام رضا (ع) یا پیرامون شهر مشهد ساخته شده‌اند و در نتیجه‌گیری‌شان ممکن است روابط علی‌سبب شود تا حسی از اعجاز به تماشاگر دست دهد. نمونه این تلاش را در پایان‌بندی «بدون قرار قبلی» می‌بینیم. تأییری که الکسس از نقاره‌خوانی می‌گیرد، از یک طرف قرار است همان حس فرامادی را ایجاد کند، از سوی دیگر ادامه‌رندی منطقی است که در مسیر بهبود شرایط روحی و ارتباطی الکسس در طول فیلم دیده‌ایم و همچنین



انیشترین می‌گوید دو جور نگاه به زندگی وجود دارد: یک نگاه که اصلاً معجزه را قبول ندارد و یک نگاه که باور دارد همه‌چیز معجزه است. این جمله بسیار حکیمانه‌ای است

قرار است هم‌ارز اتفاقی باشد که در پیش‌داستان برای یاسمین رخ داده است. این رویکرد سختی‌ها و پیچیدگی‌هایی را به همراه دارد. چه شد که به این رویکرد روایی رسیدید؟ بدون تعارف آیا نوعی تلاش برای فرار از اتهام سفارشی‌سازی بود یا صرفاً یک نیاز دراماتیک؟

همیشه برای توضیح این قضیه از یکی از جملات انیشترین استفاده می‌کنم. انیشترین می‌گوید دو جور نگاه به زندگی وجود دارد: یک نگاه که اصلاً معجزه را قبول ندارد و یک نگاه که باور دارد همه‌چیز معجزه است. این جمله بسیار حکیمانه‌ای است: از یک طرف روی روابط علی، بر دال‌ها و مدلول‌ها، و بر این تأکید می‌کند که برای هر پدیده‌ای در جهان توضیحی وجود دارد. ممکن است آن توضیح را شناسیم و ندانیم اما یک روز به آن توضیح می‌رسیم. اتفاقاً ریاضی‌دان‌ها یا به‌خصوص فیزیک‌دان‌هایی که